

Към хоризонтите на човешката душа

През април 2020 г. българската общност в Бърно се готвеше да отбележи 144-годишнина от Априлското въстание в присъствието на един специален гост от България – писателят Георги Балабанов от град Генерал Тошево, област Добрич. Поканите бяха готови, мястото на срещата определено – в Голямата зала на Централната градска библиотека „Иржи Махен“*. Това мероприятие се организираше от Българското сдружение в Бърно и фондация „Вигория“. За съжаление, мерките, предприети във връзка с корона вируса и последвалите вълни на пандемията, попречиха срещата с Г. Балабанов да се осъществи. Макар и накратко ще се опитам да разкажа за този съвременен писател, който живее и твори в Североизточна България.

Когато се спомене Добруджа и писатели, неминуемо се сещаме за Йордан Йовков – класик на българската литература, творил в първата половина на двадесети век. Йовков не е роден в Добруджа, но е работил като учител там. Неговата проникновеност в човешката душа и литературен талант го правят най-големият творец, пресъздал душевността на добруджанеца в историческото време, в което живее. Георги Балабанов е не само голям почитател и познавач на творчеството на Йовков, той е и негов последовател в литературното си творчество. Творбите на писателя, създадени почти век по-късно след Йовков, продължават да разширяват хоризонтите на човешката душа. Въпреки външната промяна в социалния живот на хората, разбирането за любов, доброта, чистота на душата, щедрост на духа, остават непреходни. В творбите си писателят предава чрез един неповторим, докосващ читателя, литературен изказ, богатите нюанси в човешката душа на героите от своето съвремие.

Георги Балабанов е роден в с. Краище на 10 февруари 1947 година. Средно образование завършва в Селскостопанския техникум „Тимирязев“, гр. Толбухин (Добрич). Любовта му към литературата обаче надделява и той продължава образованието си в СУ „Св. Климент Охридски“ – специалност „Българска филология“. Двадесет години е главен редактор на в. „Добруджански глас“ (гр. Ген. Тошево), сътрудничи

на 16 окръжни и национални вестника и радиа. Печели национални награди за разкази, очерци, кореспонденции. След политическите промени през 1989 г., поради критичното си отношение към „грабителската политика на тези, които дойдоха на власт и безогледно разрушиха базата на ТКЗС, предприятия и всичко, което беше изградено с огромен труд“, той се обръща към специалността, придобита в средното си образование, и започва да обработва земя. „Тогава напуснах редакцията и като човек, израсъл на село сред трудовете хора, реших, че там ще бъде и моята съдба и ще съм най-полезен за обществото“ – казва Г. Балабанов. Взема смели решения, заеми за закупуване на техника и, с присъщото за рода му трудолюбие, се впуска в новата авантюра. Пос-

ледвалите години и резултатите от труда му са щедър отговор на любовта към земята и ентузиазма, с който я обработва. Ангажираността му към писаното слово обаче остава, макар и като хоби, защото той не е вече писател „на бюро“, а арендатор, в чието ежедневие героите от произведенията му продължават да се формират и изживяват „от плът и кръв“, независимо дали е на трактора, пътувайки от полето до дома си или е на почивка. Получава се една невероятна амалгама от работата в полето на материалното и духовното. Постига високи резултати и в двете полета на изява, обявен е за единствения у нас и света арендатор-писател. През 2010 г. Балабанов печели две литературни награди – за най-добър разказ на Съюза на краеведите в България и от Първия национален конкурс на свободното слово „Жажда“ в Сливен. През 2011 г. е удостоен с Първа награда за разказ в националния конкурс „Елате ни вижте“. Писателят пише стихове, изявява се като майстор на разказа, като драматург (седем пиеси), а също и като краевед и есеист. Ето някои от заглавията на неговите книги: „Заложени сърца“, „Очите на светлината“, „Скръбта на тишината“, „Пролетни ветрове“, „Мълчаливи хоризонти“, „История на село Краище“, „Молитва за земята“, „Лицето на доброто“. Той е автор на дванадесет книги и сборници с разкази. В тях се изявява като талантлив и стойностен съвременен белетрист. Подобно на Йовков е болезнено чувствителен към проблемите на

българското село. Героите на автора са движени от животворната любов към родната земя, към дом и Родина. Без да изпада в битовизъм, той търси в своите герои психологическите им измерения с тънко вглеждане в душите им, извежда вярата, надеждата и човеколюбието на преден план. „В съвременната българска литература няма подобен славослов към нашата кърмилница, към свещената българска земя, върху която битуваме и която ни дава живот“ – казва литературният критик Марин Кадиев за думите на героя от разказа „Шепа пръст“ към сина си: „Помни, сине, земята, земята е магията на един народ, колко войни и колко кръв се е проливало за нея. Сега има какви ли не чудесии, но тя си остава все така близко до сърцето на всеки един от нас. Диша, живее и се предава на поколенията. Залюлеят ли се класовете на нивите по жътва, пламваше сърцето ми от магията за прибирането на хляба. Нея, земята, синко, не можеш да я гледаш със студени очи и само за пари. Тя си има свой глас, своя мъка и само този, който долавя с най-нежните струни на сърцето си това, той най-добре я познава и на него щедро се отплаща“.

Умението на писателя да контактува непринудено с публиката, да рецитира (не чете, а рецитира) вълнуващо разказите си, го прави желан събеседник при представяне на книгите му в различни градове в страната и лектор (без да чете) при литературни конференции за Йовков.

Големи са заслугите на Г. Балабанов за поддържане на връзките с българите в Молдова. От 2014 г. насам той организира всяка година литературен конкурс „България в моите мечти“ за средношколци с български корени от Молдова, изучаващи български език. Класираните на първите три места се награждават от писателя с десетдневна почивка в България – в младежките центрове Равда, Кранево и Ястребино. Почти всички от тези младежи продължават да учат в български висши учебни заведения. За висок духовен принос в развитие на културата на бесарабските българи през 2017 г. е удостоен със звани-

ето „Почетен гражданин на гр. Тараклия“ – Република Молдова.

Писателят получава и международно признание: неговите произведения са отпечатвани в Украйна, Башкирия, Сърбия, Македония и Молдова; участва в престижни антологии с разкази, издавани в САЩ (Чикаго), Русия, Сърбия (България също); носител е на международната награда за белетристика „Мелнешки вечери“; в „Стружките литературни вечери на поезията“ (Македония), които са с над петдесетгодишна

история, с участие на поети от 15 страни, през 2014 г. за първи път е представен български белетрист и книгата му „Мълчаливи хоризонти“; в единствения български театър зад граница – Молдова, са играни четири от неговите пиеси: „Белите гълъби“, „Професорът“, „На кръстопът“, „Посоки“ (тази постановка бесарабските българи представят на прегледа на театралните колективи в гр. Каварна, 2019 г., отличени са с приз и получават много висока оценка от проф. Елена Баева); на Литературния фестивал през есента на 2019 г. в гр. Баку, където от шестстотин участници в конкурса, е класиран между стотте автори от петдесет и две държави, поканени от домакините в Азербайджан; две от книгите му са преведени на македонски: („Лицето на доброто“, „Мълчаливи

хоризонти“) и на английски език („Камбаните на съвестта“ – „The Bells of Conscience“).

През ноември 2019 г. Георги Балабанов получава Втора награда за най-добър разказ в Националния литературен конкурс „Славянската духовност – културен код на българската национална идентичност“ на Славянското дружество в България. По покана на Дружеството на българите в Албания, в навечерието на 24 май 2020 г. писателят провежда вълнуващи срещи с български общности в различни градове. Заснетият филм за посещенията е излъчен по втори канал на албанската телевизия.

Г. Балабанов е зам. председател на СНБП (Съюз на независимите български писатели) (2016 г.), зам. председател на Съюза на краеведите в България (2017 г.) и член на Съюза на учените в България. Въпреки натовареното ежедневие на писателя, творческата му мисъл продължава да улавя вълнуващи случаи и персонажи от реалния живот и да ги пресъздава в запомнящи се герои на своите разкази. С присъщото си чувство за отговорност, подкрепя и конкурса „Земята на пеещите колелета“ (на Община Ген. Тошево), чиято цел е да продължи литературната традиция на Йовковия разказ, в който действията и персонажите са вдъхновени от хуманизма, трудолюбието на добруджанеца и стремежа към красота във всички нейни форми и проявления.

Тези, които са срещали Георги Балабанов или са били на литературни четения с него, неминуемо стигат до заключението, че той е един типичен носител на богатия, многопластов образ на добруджанеца. Обичта към земята-кърмилница изразява с всеотдаен труд, а малкото минути на отдых, той запълва с творческо вдъхновение, което ражда нови образи и нови книги, разказващи за родния край. ◆

*Библиотеката „Иржи Махен“ (knihovna Jiřího Mahena) в Бърно е най-голямата обществена градска библиотека в Моравия и втората по големина в Чешката република.